

Kunnskap for grønn vekst og velferd

Ministerrådet for utdanning og forskning
(MR-U) strategi for utdannings- og
forskningsområdet
i perioden 2011–2013

Kunnskap for grønn vekst og velferd

- 7 Innledning
- 8 Visjon
- 9 Utdanning – forskning – innovasjon i Norden
- 12 Norden i verden
- 13 Hvordan vi samarbeider i Norden
- 14 Oppfølging og evaluering

Kunnskap for grønn vekst og velferd

Ministerrådet for utdanning og forskning (MR-U) strategi for
utdannings- og forskningsområdet i perioden 2011–2013

ANP 2010:793

© Nordisk ministerråd, København 2011

ISBN 978-92-893-2182-2

Layout: Jette Koefoed

Fotos: ImageSelect

Opplag: 1000

Trykk: Arco Grafisk A/S, Skive

Trykt på miljøvennlig papir som oppfyller kravene
i den nordiske miljøsvanemerkeordning.

Publikasjonen kan bestilles på www.norden.org/order.

Flere publikasjoner på
www.norden.org/publikationer

Denne rapporten er gitt ut med finansiell støtte fra
Nordisk ministerråd. Innholdet i rapporten avspeiler im-
idlertid ikke nødvendigvis Nordisk ministerråds
synspunkter, holdninger eller anbefalinger.

Printed in Denmark

Det nordiske samarbeidet

Det nordiske samarbeid er en av verdens mest omfattende regio-
nale samarbeidsformer. Samarbeidet omfatter Danmark, Finland,
Island, Norge og Sverige, samt de selvstyrende områdene
Færøyene, Grønland og Åland.

Det nordiske samarbeid er både politisk, økonomisk og kulturelt
forankret, og er en viktig medspiller i det europeiske og interna-
sjonale samarbeid. Det nordiske fellesskap arbeider for et sterkt
Norden i et sterkt Europa.

Det nordiske samarbeid ønsker å styrke nordiske og regionale
interesser og verdier i en global omverden. Felles verdier landene
imellom er med til å styrke Nordens posisjon som en av verdens
mest innovative og konkurransekraftige regioner.

Nordisk ministerråd

Ved Stranden 18
DK-1061 København K
Telefon (+45) 3396 0200

Nordisk råd

Ved Stranden 18
DK-1061 København K
Telefon (+45) 3396 0400

www.norden.org

språk
språk sa
tionsmod
skrift.

Innledning

De nordiske landene har betydelige menneskelige og økonomiske ressurser, og en helt særlig styrke i sine velferdssamfunn og det språklige og kulturelle fellesskap.

Globaliseringen gir nye muligheter for de nordiske landene. Samtidig presser ettervirkningene av den internasjonale finanskrisen og demografiske endringer landene på velstand og velferd. Ledigheten blant de helt unge og nyutdannede er stor. Arbeidslivet presses av konkurranse fra land utenfor Norden. Globaliseringen utfordrer utdanningssystemene, forskningen, arbeids- og samfunnslivet generelt, ikke bare i de nordiske landene, men globalt.

Prioriterte og langsiktige investeringer i kunnskap og forskning samt vår evne til å omsette dette til innovasjon og bæredyktig vekst, er nøkkelen til at Norden også i fremtiden kan være en ledende region for

kunnskap og velferd. Nye politiske veier i form av en grønn vekstpolitikk, er sammen med evnen til tverrgående og internasjonal samhandling en forutsetning for løsning av globale utfordringer som ytrer seg ved klimaendringer, ressurskriser og fattigdom.

De nordiske statsministre tok i 2007 det såkalte globaliseringsinitiativet for at de nordiske landene skal stå sterkere sammen for et «kunnigare, synligare och välmående Norden». Statsministerens visjon har utløst en rekke globaliseringsprosjekter i Nordisk Ministerråd (NMR) regi. I tillegg til politiske og faglige prioriteringer, representerer globaliseringsprosjektene også nye plattformer for nordisk samarbeid. Flere av prioriteringene i denne strategien blir realisert gjennom globaliseringsprosjekter i samarbeid med andre relevante ministerråd, nordiske og nasjonale interesser.

Visjon

Strategien skal gi retning for samarbeidet i Nordisk ministerråd for utdanning og forskning (MR-U) i strategiperioden 2011–2013, og overordnet bidra til å:

- Videreutvikle velfungerende, grenseløse nordiske utdannings-, forsknings- og innovasjonsområder for å sikre at Norden blir foregangsregion for kompetanseutvikling og forskning av høy kvalitet
- Videreutvikle det komparative fortrinn ved Nordens kunnskapsrike befolkning
- Sikre et effektivt og fleksibelt felles arbeidsmarked, som råder over tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft
- Fremme Nordens konkurransekraft, blant annet gjennom langsiktig fremming av grønn vekst
- Fremme nordisk deltagelse og innflytelse på den globale arena
- Videreutvikle det felles verdigrunnlag som ligger i en nordisk språk- og kulturidentitet og de nordiske lands samfunnsmodeller.

Utdanning – forskning – innovasjon i Norden

Det er i et optimalt samspill mellom utdanning, forskning og innovasjon – i vitentrekanten - at ny viten og utvikling skapes. Dette kan, gjennom nye partnerskaper og andre strategiske samarbeidsrelasjoner, gi de nordiske landene nye muligheter for kunnskaps-sprang, grønn vekst og velferdsutvikling – en mulighet Norden kan utnytte ved ta mål av seg til å bli en regional rollemodell i europeisk sammenheng.

Ny kunnskap om hvordan barn, unge, studenter og voksne relaterer seg til utdannings- og læringskjeden, kan bidra til utvikling og befesting av nye og eksisterende styrkeposisjoner for Norden.

Forskningssamarbeid skjer i stigende grad over landegrenser, og for å få størst nytte ut av de midlene som anvendes på forskning, er det et voksende behov for et fleksibelt samspill mellom nasjonale, regionale og internasjonale forskningsorganer. En bedre sammenheng mellom de nasjonale forskningsprioriteringer og prioriteringene i henholdsvis Norden og EU kan ha vesentlig betydning for å få forskningssatsninger i stor skala.

Også innen høyere utdanning er markedet for utdanning og viten blitt globalt. Dette skaper en konkurranse så vel nasjonalt, regionalt som internasjonalt om de beste studenter og forskere. Internasjonaliseringen betyr at det blir vesentlig å kunne dokumentere sine styrkeposisjoner innenfor kunnskapsområdet.

Grunnutdanningen er fundamentet for å nå de politiske mål og for at bryte den negative sosiale arv. I grunnskolen legges kimen til at flere unge gjennomfører videregående opplæring og høyere utdanning. En skole og yrkesopplæring som fremmer kvalitet og inkludering bidrar til den enkelte og samfunnets framtidige velferd og verdiskaping.

Innen voksnes læring er det behov for å utvikle strategier som sikrer livslang læring. Samtidig må det legges vekt på realkompetanse og arbeidet med å øke arbeidstakernes grunnleggende ferdigheter. Livslang læring, herunder folkeopplysning, bidrar til økt kompetanse og større trygghet for den enkelte, samtidig som det fremmer verdiskapning og fleksibilitet i arbeidslivet.

MR-U har et koordineringsansvar for NMRs samlede innsats innen språkområdet. Det brede samarbeidet skal videreutvikles med tanke på å stimulere til at Norden skal beholde og videreutvikle sitt komparative språklige fortrinn. Barn og unge er prioritert målgruppe.

MR-U koordinerer også NMRs samlede innsats innen informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT)-politikken. En effektiv og helhetlig IKT-politikk er av avgjørende betydning for våre samfunn. De gode erfaringene med blant annet fyrårssatsninger skal videreutvikles.

Utdanning – forskning – innovasjon i Norden

I strategiperioden 2011–2013 vil MR-U arbeide for å:

Forskning – innovasjon – utdanning

- Utvikle det nordiske forsknings- og innovasjonsområdet (NORIA) som en del av det tilsvarende europeiske forskningsområdet (ERA) – fremme den femte frihet – fri bevegelse av kunnskap
- Understøtte samarbeid mellom nasjonale og nordiske forskningsfinansieringsorganer om et fleksibelt samspill mellom forskningsfinansiering, forskningsprioriteringer og forskningsinfrastruktur
- Fasilitere samarbeid på forskningsområdet som gir forskningsaktørene større muligheter og landene merverdi
- Understøtte nordiske fellesinitiativer innenfor forskningsinfrastruktur
- Fremme eScience og e-Infrastruktur
- Bidra til økt fokus på forskning, innovasjon og anvendelse i forbindelse med utvikling av grønne teknologier, herunder grønn IKT
- Fjerne barrierer for fri bevegelse for studenter, forskere og viten i Norden
- Stimulere til opprettelse av innovative nettverk og partnerskap mellom offentlige og private virksomheter og utdanningsinstitusjoner
- Utvikle felles nordiske master-utdannelse
- Følge opp utdanningsforsknings- og formidlingsinitiativet som et samlende initiativ for hele utdanningsområdet
- Utvikle ny kunnskap og erfaringsutveksling om høyere utdanningsinstitusjoners kunnskapsutveksling med samfunnet, herunder kommersialisering
- Profilere nordiske styrkeposisjoner innen for høyere utdanning, blant annet gjennom å fremme samarbeidet om kvalitetsmåling (kvalitetsvurdering)
- Fremme økt gjennomføring i videregående opplæring og forebygge ungdomsarbeidsløsheten
- Styrke kunnskapsutviklingen om unge på tvers av utdanningssystemer, arbeids- og samfunnsliv
- Finne frem til gode modeller som fremmer økt pedagogisk utbytte og effektiv ressursanvendelse i spesialundervisningen i grunnskolen

- Fremme kreativitet, innovasjon og entreprenørskap i opplæringen fra barnehage til universitet
- Utvikle effektive strategier for livslang læring som fremmer økt fleksibilitet og mobilitet
- Videreutvikle arbeidsplassen som læringsarena og økt bruk av eLæring innen voksnes læring, samt fremme partnerskap mellom offentlige og private virksomheter og utdanningsinstitusjoner om realkompetansevurdering
- Videreutvikle Nordplus rammeprogram som samlende instrument for den nordiske og nordisk-baltiske satsningen på utdanningssamarbeid og et felles utdanningsområde

Språk – språkforståelse

- Styrke barn og unges gjensidige forståelse av dansk, svensk og norsk
- Styrke den nasjonale oppfølgingen av deklarasjonen om nordisk språkpolitikk
- Bidra til erfaringsutveksling om fremtidens behov for fremmedspråkskompetanser

*Informasjons- og kommunikasjons-
teknologi – IKT*

- Stimulere til erfaringsutveksling og policydrøftelser om mulige nordiske samarbeidsspørsmål på IKT-området, og fremme fellessatsninger der det er grunnlag for det i nasjonale og tverrgående sammenhenger – eksempelvis innen standardisering og eLæring
- Arbeide for å fremme offentlig-privat samarbeid til utvikling av IKT-kompetansen i befolkningen og arbeidsstyrken

Norden i verden

Globaliseringen og statsministrenes initiativ til et sterkere og tettere globaliseringssamarbeid setter de globale og internasjonale spørsmål på agendaen på en ny måte i det nordiske samarbeidet. Det synliggjør også behovet for å finne nye samarbeidsformer, som kan øke merverdien for de nordiske land og bidra til at gjøre Norden synlig på den internasjonale arena.

Nordisk ministerråd prioriterer samarbeidet med EU og Nordens øvrige nærområder. Samarbeidet om EUs Østersjøstrategi og forsknings- og utdanningssamarbeidet

med de tre baltiske land skal videreføres. For Russland er samarbeidet i utvikling, mens samarbeidsbehov og muligheter i Arktis skal vurderes, like som de nåværende innsatsområder løpende skal evalueres. Ministerrådet vurderer sine samarbeidsbehov og muligheter i Asia, blant annet i lys av erfaringene fra eksisterende nordisk nettverkssamarbeid i Asia. Andre innsatser vurderes i forhold til behov og potensiell merverdi, prioritering og tilgjengelige ressurser.

Hvordan vi samarbeider i Norden

Den økonomiske krisen har endret så vel de globale spilleregler som den nasjonale og nordiske politiske dagsorden. De fellesnordiske globaliseringsprosjekter, og ikke minst det økte samarbeidet om forskning og innovasjon mellom de nordiske landene, har avfødt et behov for større tverrgående nordisk samarbeid. Globaliseringsprosjektene og topforskningsinitiativet har brakt de nordiske aktører og institusjoner inn i nye roller, der samarbeid mellom ikke kun de nordiske institusjoner, men også en rekke andre aktører, herunder forskningsfinansierende organer i Norden og EU, er avgjørende for å oppnå resultater i høy internasjonal klasse.

Skal det nordiske samarbeidet gi suksess og opplevd merverdi for de nordiske landene, kreves en god sammenheng og samhandling med nasjonalt nivå og nasjonale innsatsfaktorer. Dette krever bevissthet om, og en videreutvikling av, effektfulle prosesser som forener det nasjonale med det nordiske. Alle nordiske initiativer skal ha en solid nasjonal forankring. Det er også viktig at ha økt bevissthet om og fokus på hvilke samarbeidsnivåer som i en gitt kontekst vil være de mest optimale for å skape merverdi for de nordiske landene.

Det nordiske samarbeidet kan fungere på tre nivåer:

- Nordisk samarbeid gjennom erfaringsdeling
- Nordisk samarbeid gjennom initiativ
- Nordisk samarbeid om standpunkter globalt

MR-U vil i strategiperioden 2011–2013 utvikle det nordiske samarbeidet ved å:

- Tydeliggjøre beslutningsprosesser og ansvarsfordeling
- Styrke samspillet og erfaringsutvekslingen mellom rådgivnings- og ekspertgruppene og embetsmannskomiteens (EK-U) arbeid
- Styrke det politiske samspill mellom ministeriet for utdanning og forskning (MR-U) og samarbeidsministrene (MR-SAM) samt relevante fagministerråd og Nordisk råd for løsning av oppgaver av felles interesse
- Vurdere nye samarbeidsformer, blant annet gjennom nettverk og for eksempel «ledende land»-ansvar der hvor dette kan være relevant

- Utarbeide et samlet oversikt over forskningssamarbeidet og det nordiske forsknings- og innovasjonsområdet
- Implementere anbefalingene fra governanceprosjektet innen forskningssamarbeidet
- Etablere og utvikle et godt embetsmannssamarbeid som sikrer god governance og samhandling på forskningsområdet
- Styrke samarbeidet mellom EK-U og de nordiske institusjoner NordForsk, Nordisk InnovationsCenter (NICE) og Nordisk Energiforskning (NEF), samt mellom høyere utdanning og forskning
- Styrke kommunikasjonen ved blant annet å utnytte sosial medier

Oppfølging og evaluering

For å sikre prioritering, langsiktig oppfølging og sammenheng mellom strategien, de årlige formannskapsprogram og sekretariatets virksomhetsplan, arrangeres et årlig møte mellom det sittende og de to kommende formannskapsland.

MR-U strategien for 2011–2013 skal evalueres internt i MR-U med henblikk på måloppnåelse og suksesskriteriet: opplevd merverdi for de nordiske landene og selvstyrte områder.

norden

Nordisk ministerråd

Ved Stranden 18
DK-1061 København K
www.norden.org

Kunnskap for grønn vekst og velferd

Kunnskap for grønn vekst og velferd er Minister-
rådet for utdanning og forsknings (MR-U) strategi
for utdannings- og forskningsområdet i perioden
2011–2013. Strategien gir en oversikt over
prioriterte målsetninger innenfor utdannings- og
forskingsfeltet i det nordiske samarbeidet fra
2011 til 2013.

ANP 2010:793
ISBN 978-92-893-2180-8